

La Veu de la Comarca

Setmanari Regionaliste de Tortosa

ANY III

PUGNA PRO PATRIA

NUM. 100.

LA CATALUNYA QUE VOLEM.—«Lliure, ni dominada, ni dominadora y respectada de les regions germanas — Estimada per son valer al exterior y temuda per sa forsa. — Acullit com a propi al foraster que á trevallar hi vinga. Y á manar y á cobrar, á fer lleys y á judicar, cada hù á casa seva, que prou hi té que fer, pera enténdreshi. Els empleats de la terra y pòchs, actius y inteligents. — Ennoblida, altra vegada en llibres de tot saber, la que fou llengua de Sants y de Reys. — Las universitats y escolars tornadas a son esser: obrador d' avensos de la ciencia y planter de filosofhs y juristas. A fora la ensopida rutina. — Intimament unida á la vella Catalunya, gloriosa en sa historia y tradicional en sas lleys y costums, una Catalunya nova, de vida expansiva y en constant progrés, seriament religiosa y ilustradament tolerant. — Repobladas las montanyas per grans boscos, trescant pels singles relíquias els monuments carunats o antics y alsarne d' un art fill lilegitim del anticriat en els avensos actuals. Voltar les vellas poblacions históricas de populosas y amplias ciutats, modernas — Ports oberts als productes de tots llochs; assegurats ab tractes d' una nació sèria; veure al potentat ab afany de ser estimat y útil á la Patria y al obrer intervindre en el govern donantli lo que cristianament y per dret li pertoca. — Volém deixar á nostres fills aquesta Catalunya gran avuy, com ho fou pera son temps la de nostres passats. — Pera lo tenirho tenim lo precís: Força, riquesa y inteligencia. Reprimim el vici del egoisme y exaltém la virtud que á cap ens manca: L' amor á la Patria.» — LLUIS DOMENECHE Y MUNTANER

PREUS DE SUSCRIPCIO

Tortosa al mes. . . . . 0'50
Fora semestre. . . . . 3'00

DIRECCIÓ Y REDACCIÓ

Carrer del Parque, N.º 8.

Tortosa 4 Febrer de 1905.

La Redacció no fa seus los conceptes ni contenguts dels articles firmats ó copiats.

SANTORAL

Diumenge 5, Els Ss. màrtirs del Japó, Sta. Agata y Sta. Calamanda màrtirs. — Dilluns 6, Stas Dorotea y Revocata, mrs. — (X) En Carvera el S. Misteri). — Dimars 7, Sts. Romualdo ab. y Ricardo rey. de Inglaterra. — Dimars 8, St. Joan de Mata fr. — Absolució general en Trinitat. — Dijous 9, Sta. Apolonia vg. y mr. — Divendres 10, Sta. Escolástica vg. y St. Guillem ermità. — Disapte 11, Els set Servents de Maria frs.

Fem amor patri

Sembla que no als esperits superficials de la politica espanyola, pero lo cert es que l'obra del regionalisme á Catalunya fa la seua via més que depressa. Y 'ls ho sembla, perque consideran al regionalisme com á un partit polític; y com que si aquest no té forsa prohoms, que fassin el joc polític, y no guanya eleccions y no vé á ser la qüestió del dia, es un partit mort, d'aquí que pera ells també ho es el regionalisme, qu' ara, per circumstancies purament accessories, no 'ls hi sembla tenir aquella nota d' actualitat, ni aquella forsa avassalladora de ques'havia revestit, als ulls dels polítics espanyols, qui son la mateixa insustancialitat, guanyant algunes eleccions en diferents ciutats y personalisantse en figures de gran relleu com la del plorat Dr. Róbert y altres.

Mes aquesta conseqüencia es falsa.

El regionalisme no es un partit polític qu' aspiri á governar, á ser Poder; si á qu' es governi bé, com es de ley y cal al especial modo de ser y necessitats d' un país.

Y als seus prohoms, com als demés regionalistes, no 'ls mou altra finalitat que aquesta, l'única del regionalisme en política, may al fi. com creuen més de quatre ilusos, de ser ells govern ó quefes de banderies que á aixó mirin.

D'aquí que lo qu' enteném avuy per vida d' un partit ó causa política, no resa gens ni gota, pera la del regionalisme, qu' ella no viu de circumstancialitats purament ecstrínseques y efectes passadors, sinó de tot quan constitueix l'essencia del poble catalá y la sava que li dona vida.

Y aquesta sava, val á dirho, may com ara ha siguda més vital, més nudridora. No ha conegut ni per un sol instant els frets de l'hivernada: ha viscuda sempre en plena primavera.

En política, en literatura, en ciencias y en totes les manifestacions de caràcter nacional, hi veyém un avenç y una escuberancia d' energies que tal mateix mos sorprén moltíssim de la virtualitat del regionalisme, la millor causa d' un poble, que ella es l'encarnació de la vida d' ell mateix.

Avuy la literatura catalana, en plé renaixement, fa via invadintho tot. Llibres de ciencias y arts, revistes, ilustracions, periódics en número incomparable surtan á llum vestits ab l'hermosa llengüa de la terra. Y ells son llegits, popularisats y més volguts cada dia qu' altres. La nostra literatura no minva: creix contínuament en producció y en intensitat intelectual. Ella s' obra pas enamorant á tota una joventut, esperansa de demá, y fentse coneixedora, ab obres de válua, de tot el mon intelectual, que cada dia dona proves de coneixerla y estimarla més. Y al seu pas sempre triomfant y may indecis, la literatura ans dominadora, la castellana, resta de banda, al lloc que li pertoca de llengüa tot lo més comercial y germana, però no mestressa. En aixó, doncs, el triomf de la nostra llengua es tant complet com evidentíssim.

Y lo que diém de la llengua, ho podém dir de les demés manifestacions característiques del poble catalá. La seua art se reconstitueix y pren volada als primers llocs del mon artístic; la seua música té institucions sens parió á Espanya y ella recobra son ayre característic y la cantan centenars d' esbarts cantaires els qui la popularisan y la fan estimar de tothom. Tot lo qu' es genuí del poble catalá, ans sumort en l'inconciencia, ara es desperta á la vida d' un poble d' ilustració y culte. Ho diu lo seu esperit cada volta més manifest y concient. Ho diu la tradició seva, plena de seny, qu' es renombra á cada instant al recordar el glorios passat de Catalunya com á poble progressiu, de bon governament y el més lliure del mon. Avuy

tothom sab y mil boques ho predican que 'l nostre poble té dret á una altra vida, la dels pobles forts y avensats y no la que dú ara d' esclavitut y mal governament, propia dels febles y decadents. Y se sab, perque cada dia hi ha mes conciencia del nostre valer com a catalans, descendents d' una rassa trevalladora y d' historia noble.

El desvèllament, doncs, sempre progressiu, de la conciencia catalana, constitueix el millor triomf del regionalisme y diu ben alt qu' aquest fa via depressa, sens parar.

No vol dir res qu' avuy circumstancies pessimes, creades pel despit al nostre ideal dels governs centralistes, entorbelleixen la pensa a molts germans nostres de Patria, qui son víctimes de malentesos prejuins, que fan que malgastin ses energies en lluites xorques ó bé que, desenganyats y sens orientació, decaiguin en l'apatia y l'esceticisme; aquest estat es passatjer, es fill del mateix abatiment del esperit catalá davant l'influencia ecrotica del dels dominadors, amatent en desnaturalisarnos. Mes ell passarà y restará retut al impuls del esperit catalanesc. Y es que 'ls pobles, per mes positivistes que sian, no viuen sens ideals, com el cos no viu sense l'ánima y ells, els nostres enemics no 'n tenen per nodrir la vida del nostre poble, sols en té 'l regionalisme qu' es la seua mateixa realitat. Lo accidental, com son les lluites de banderia y formes polítiques, passa; lo essencial, lo qu' es etern, com es lo regionalisme, la vida de Catalunya, queda, permaneceix per sempre més al través de exaltaments y perturbacions polítiques.

Deixém, doncs, entonar elegies al regionalisme pels seus enemics; ells que 'n cantin, que nosatres més que may treballarem pera fer amor patri; qu' ell fructifiqui en tots els cors dels bons fills de Catalunya, y 'l triomf del regionalisme, qu' es la llibertació d' aquesta será un fet. Si aqueix amor creix y arrela, la nostra causa viurá, y vida plena per més que 's conjuren tots els enemics de la terra catalana, com viu avuy sens desfalliments de cap mena y ab mes forsa que may, malgrat tots els entrebancs que li posa la malehida política espanyola.

Fem, doncs, amor patri en tot y per tot y li redempció de Catalunya será una realitat.

JORDI JORDÁ.

Nits sobre lo riu

Un dia qu' estaves neguitosa vas volguer de totes passades que t' ho contés: tot just començava á fer-ho, quand no 'm recordo qui, ens và des-torbar, i al anarmen, entre encuriosida y gelosa á cau de orella, en vas dir que volies que t' ho acabés de contar, que volies saber-ho tot, t' en recordes? Allavors no va poguer esser, escolta-m are.

En aquella balconada que t' vaig descriure, aplomada cinc canes demunt del riu, de bon principi d' habitar la casa m' hi passaba les hores de la nit tot balancinant-me, i balancinant-me i fumant, pensaba en l'esdevenir, feia plans irrealisables, eixecaba castells en l'aire, somiava aquells somnis que 's tenen despert, quand res ens torba y conduim la pensa pels camins més agradosos, més bells, apartant-la á voluntat dels viarans per on fa bassarda 'l passar-hi perqué 'ns esdevé tristesa ó be 'ns porten més lluny d' allá on voldriem. D' aquelles estones passades en delitosa calma de materia y esperit ne servo 'ls mellors recorts.

Després, m' hi passaba les nits de colzos á la barana, robejant-me en la claror de la lluna reflectida en les parets grogues de les velles cases en sinistre color; riellant á baix sobre les tranquiles aigües del riu que corria empeserit, suau hi fent giragones com la serp; á l'altra banda brillejant les canyes verdes hi fent ressorgir més lluny les blanques fulles dels arbens; tot en silenci, no més trencat pel vent amorosit remoreijant entre les canyes que suau-ment gronxen ses florides testes; el ric-ric seguit dels grills; les granotes dels estanys; qualem peix que bota demunt l'aigua pera tornar á caure desseguida en somart ¡xuf! hi obrint infinites ondes; el cant llunyá d' encisadora monotonía dels trilladors; qualcuna barca que 's deixa portar per lo corrent lliscant rapida per sobre l'aigua que s' esfonsa encresto-

nantse pera ferli pas. Tota, la nit, la calma, els sons suaus plens de melodia hi 'l ventijol remorós que rixa l' aigua, tot m' entusiasma; hi n' he passats tants de ratos en aquet delitós encis, no mirant en lloc hi veient arreu, sodollantme de la blavor del cel hi de la calma de la nit, aprenenthi á estimar, qué, com vols que no m' en recordi de la balconada de casa?

Allí més tard vaig veure colors més bells, y vaig oire sons de més melodia que tots els del vent y del riu y de les canyes gronxantse. El capficament y l'obstracció m' havien privat de percebre ho més aviat. Una nit que vaig aixecar la vista vers el cel, la vaig veure; no la coneixia hi 'm vaig pensar qu'era forastera. Ella no se si s' havia ficat en mi, allavors s' estava embadalida, amb els ulls en l'aire, uns ulls més blaus hi serens que 'l cel, que fits hi oberts á la llum semblaven dos colòcs brillants, guspisejant al moures; am la testa enrera, admirava als estels daurats, hi sa cabellera com capdell de seda, embullada pel airet que l' acariciava, era mes hermosa hi daurada que 'ls estels; ensenyant sa gorja, blanca com la neu que á l' auba veuriem al pic de la serralada; la cara de finíssima blancor mate;..... feya estona que me la mirava hi 'm semblava qu' encare mirava al cel, fins que anant-sen del bafcò, deixá anar sobre meu, enbolcallan-mhi, sa tranquila mirada. Aquella nit no vaig tenir ni esma pera parlar-li, m' havia semblat una visió hi encare no desaparegué que ja 'm dalia pera oure sa veu hi pensan-thi, en tota la nit, fins que de baix á mar ne vingué la llum del sol n' hom vaig moure de mon lloc, sens res veure, ni res sentir, ella m' onplenaba tot.

A la nit següent atiat per les ganes de reveurela hi conversar-hi, á posta de sol ja m' estava al bafcò. Y encare no aparegué, que mirant la fit la vaig saludar hi ella am veu dolça hi armoniosa com la del orgue —*buenas noches*—me respongué hi 'l cor al sentir-la 'm va donar un cop sec hi semblava que 'm s' hagués parat... seria castellana, li vaig demanar—*no, no señor de Tarragona*—be però devia haver viscut molt temps á Castella—*no*—'m digué sonrient am tota sencillesa—*si nunca he salido de la provincia*. Al dirme aixó vaig sentir que la cridaven de dintre. vá demanarme que la dispensés hi s' en aná; jo 'm vaig deixar caure al balancó, no m' ho podia treure del cap hi n' estava apesarat hi avergonyit per ella, si no calia que m' ho hagués dit tot alló, be prou se li coneixia que no era la seva llengua la que parlava, si alló no n' era de castella. No vaig volguer tornar-la á veure, li esqueia tant malament ésser tant hermosa hi parlar d' aquella manera.....

A la balconada no hi vaig sortir més; al poc temps d' aixó vam deixar la casa hi are quand me recordo del riu am ses melodies, de la serenó del cel hi del camp am sos colors, l' anyoro aquella balconada, però si penso amb ella, creume, al cor no

més hi sento una punyida de dolor hi 'n fujo del seu recort.

Caxot Torroja.

Terapia

Mentre 'l confessor li deya
Que 's deixés d' assó y d' alló,
Que sinó 's condemnaria,
Ell fugia

De toparse ab l' ocasió,
Y ab aquell pecat no queya
Perque creya
Dos dias al confessó;
Mes als tres ó quatre dias
Tornava ab las companyias,
Temptació

Y anant y venint ensemps
Anava passant lo temps
En pecar
Y en fés torná á perdonar.....

Avuy está roig y gras,
Fá una vida molt reglada,
Y en la falta confessada
Tantas voltas temps atrás
No hi 'cau pás,
Y 'ls companys del temps aquell
Diu que ja no fan per ell;
Fá prácticas religiosas,
Y s' absté de moltes cosas
Perqué..... 'l metje

Ben nét y clár li va di
Que seguint per tal camí
Podria patir del fetje.

J. de la C. Ribera.

Janer 1905.

QUESTIONS AGRÍCOLES

LA PATATA

Havent sigut els espanyols els qui descobriren l'América, patria de la patata, d'aquesta planta a la que no sé qui ha donat ab tanta rahó el nom de *patet fet*, fou un inglés, Walter Raleigh, el primer que descobrí aquesta planta alimenticia.

Dirvos de la manera que aquesta planta, avuy cultivada en tot el mon, fou considerada en un principi, seria cuento de may acabar. L'introducció a França costá no pocs esforços y disgustos a un dels hòmens més eminents del segle XVIII, Antoni Agustí Parmentier, a qui deuen etern agraument les classes treballadores per haverles fet conèixer y apreciar en el seu verdader valor la riquesa de la patata, d'aquest *patet dels pobres*, que constituheix casi l'únic aliment de nombroses families d'Europa.

Sabeu de quina estrategema tingué de valerse per propagar el cultiu de la patata a França? Vos el referiré, perqu'es una nova prova de que l'home sols desitja alló que li es vedat. Veyent Parmentier que no bastava explicar un dia y altre dia les bones qualitats de la patata; veient que, per més que's repartia, ningú volia plantarne; veient que, a pesar d'haver conseguit que'l Rey y la Cort ostentessen la flor d'aquesta planta, no conseguia que obtingués el favor popular, buscá un medi que demostra el gran coneixement que aquell sabi tenia del cor humá: maná prohibir públicament que li

robessen les patates que may ningú havia pensat en anar a buscar. Desd'aquell moment no n'hi deixaren ni una, y la patata entrá a formar part de l'alimentació del home.

L'immensa ventatja que aquesta planta reporta está en que no ha de menester terres de molt bona qualitat; ans, al contrari, doná mols bons resultats en terres que no servirían per altres plantes: li bastan les estèrils y sorrenques.

Desgraciadament l'home, que vol que la naturalesa sia tan pródiga dels seus produyts com ell es avar del seu trevall, ha conclós per exigir a la patata lo que aquesta no pot darli, ço es cullita bona y abundant ab llevar dolenta y escassa.

En un principi se plantavan patates senceres, y, com aquestes trauen un tall per cada un dels seus ulls, la cullita era bona y abundant. Després ja no més se plantavan troços y encara pagava ab usura el trevall qu'en el seu cultiu s'empleava. Més avuy, que's planta cada ull per sí sol y encara hi há qui no més planta que peloyes, cóm es possible que la cullita sia bona? Si les patates naxen petites y dolentes que's culpe l'agricultor asi mateix, que culpe a sa insaciable avaricia.

Figuravos que una hectárea de terra plantada de patates produheix uns 18.000 kgs. d'aquest fruyt... Més de quatrecentos quintars! Qué més voleu?

El troç de terra que produheix 1.000 kgs. de blat pot produhirne 10.000 de patates, ó sia deu vegades més.

Aduch quan tingam en compte que la patata no conté més que la tercera part del principis nutritius del blat, sempre resulta una ventatja de més de dues terceres parts a favor del cultiu d'aquella.

En algunes regions d'Espanya se cultiva també la *patata* y el *moniato*, plantes qu'ns han vingut igualment d'América, però á Catalunya no s'han generalisat perque no hi ván tan bé com les patates

Encara que'l descobriment del Nou Mon no'ns hagués proporcionat altres ventatjes que l'introducció del cultiu de la patata a Europa, seria lo bastant pero que continuessim celebrantlo com un dels més grans aconteixements que registra l'història de l'humanitat.—R. P. S.

NOTICIAS

El rumor de que 'ns referiem la setmana passada, anava á confirmarse, mes sortosament lo *bunyol* no's va poguer fer per que la *paella* resultá petita per ferlo dons 's va treure del Museo lo magnífic cuadro del célebre pintor tortosí Casanova portant-lo el dilluns á la tarde á Casa la Ciutat; mes al anarlo á posar al puesto que li tenian senyalat se trobaren que l'espay era petit y el cuadro massa gran. ¡No es es trany que aixó passés perque son moltes les cosses que sense sé grans, no caben en los cervells dels nostres *manatxeus*!

El *Diario de Tortosa* publica en el número corresponent al dimecres un escrit fent notar las diferentes millores que en el moviment dels ferro-carrils, telégrafos y teléfonos podria gestiona el diputat á Corts del districte, fossen concedides á Tortosa,

que no hi ha pas dupte son millores; pero creyém que si Tortosa resta petrificada com molt bé diu l' esmentat cólega, no demanant les tals millores, mes petrificada está en altres assumptos de molta mes importancia com son, l' abaratiment dels queviures que pera lograrho la major part del Ajuntaments de Catalunya están demanant que al igual del de Madrit, sels rebaixen els consums, rebaixa tantes vegades oferta y may obtinguda; la construcció de les rampes del pont del Estat quina falta es una contribució y una rémora pel comer y la agricultura; la construcció del tros de camí vehinal que ha de uní Tortosa ab Amposta; l' acabament dels eternes estudis del tercer trós de la carretera de Tortosa á Garcia y l' històric ferro carril de S. Carlos de la Rapita y tants altres que son de verdades interés pera la vida y avenç de la Comarca que restan poc menos que descurats.

Segons sembla la Societat de crèdit el Banc de Tortosa ha millorat molt son estat financier, per quant després de haver passat tres anys sens repartí cap interés als accionistes, aqueix any com siga que ha obtingut un benefici de 43 146 01 ptas. de quin de duidas 3 662 45 ptas. que te de destina á fondo de reserva mi quedan 39 483 56 ptas. pera repartí entre les 7.514 accions que te á la piassa corresponentoshi unas 5 pesetas per a cada una y en sobrarlas encara 1.913 56 pts.

De bó de bó que ho celebrariam per que aqueixos interessos la major part es que dan aquí per ser moltes les accions distribuïdas entre els tortosins; sent per lo tant un bé per Tortosa y sa Comarca.

Conforme ab lo establert en las constitucions inodals vigens en lo bisbat lo Rv. En Federic Casanova Capellá encarregat de la Iglesia de S. Biay predicá durant la missa major que va dirse en la ciada del Sant en la llengua materna (Vernacula) sent religiosament escoltat son sermó, per los molts fiels que ompían lo sagrat lloc, que per durant molts anys los havian dit en llengua forastera y desconeguda per la majoria d'elís.

Rabi lo ilustrat y piados sacerdot nostra coral enhorabona ja que rompen ab una mal entesa costum, ha procurat que sas paraules fossen enteses per sos oyens lo gran també aixó que 'ls fossen profitoses lo que no logran tots aquells que preferín á sa llengua y á la dels oyens, fan us de una que 's pensan coneixe y parlar quant lo que fan es ferla *mal bien*.

No guanyarem pera sustos. Dias enrera va apareixer un mal grá al Mercat; aqueixa setmana s' anava á fer una profanació artística y ara hem sentit dir que hi ha la gran pensada de xollá les pobras magnolies del parc, per l' istil de lo que 's va fer á Barcelona fa uns quants anys, desde quina data may mes á pesar de tots los cuidados han pogut tornar á tenir l' auranó que avans tenian y may será la que tenen les nostres. Millor que xollarlas seria abonrlas.

Esperém que ben aconsellats, si es que es cert hi hagi tal proposit, n' ol portarán á cap y gastarán los cuartos que aquesta feyna representa en fer desapareixer lo foco de serpeta que va destruhint los taronjers del esmentat parc y propagantse pels taronjersals vehins.

Lo nostre estimat amic en Ramon Salas arquitecto provincial li ha sigut concedida lliure de gastos la creu de Isabel la Católica. Lo felicitem.

El número 129 de la *Gaceta Minera de España*, corresponent al 20 del actual, publica la següent curiosa noticia:

«En un poble de Fransa s' han practicat recents ensaigs pera determinar el temps «mínim» que pot invertirse en la transformació de la

fusta en paper, havent resultat que: a les 7'35 del matí se tallaren els arbres, a les 9'34, convertida en pulpa la fusta, passava de la fàbrica a la premsa, quedant imprès el primer full a les deu; axí, doncs, en 145 minuts la fusta fou transformada en periòdics.»

L'administració de correus de Fransa está practicant esperiments de telentografia entre París y Rouen.

L'aparell transmisor te la forma d'un pupitre sobre el qual se pot escriure, dibuxar, etc., tot lo qu'es vulgui y aquells signos y ratlles van reproduintse al metex temps al aparell receptor colocat a 150 kilòmetres de distancia.

Els ensanjos han sigut un éxit y l'administració francesa inaugurarà aviat aquest nou servey.

Conforme llegim, acaba de comunicarse a les nacions catòliques la disposició de la Séu de Roma, en virtut de la qual en el futur Conclave queda anulat el dret de veto d'alguns estats catòlics. Ara aquestos unicament podrán presentar les observacions que 'ls hi sembli en l'època preparatoria del Conclave.

Hem rebut una circular de la comissió abolicionista de les corrides de toros, fents a saber que, essent Catalunya zelosa sempre per ser la primera d'anar al cap del progrés de la patria, organisan un miting contra la celebració de les corrides de toros en diumenje que aviat se verificará a Barcelona.

Les societats y corporacions que desitjin aderirse al miting, poden enviar sa adessió a la Atenéu Barcelonés, a nom del president D. Tiberi Avila.

L' Educació Catalana

Sembla que ben prompte será un fet la aparició d' aquesta revista per la que s' está treballant de valent. Segons noticias publicarà cada número 32 páginas de folletí pedagógic, comensant pel llibre, fet expres, den Agustí Rius «Direcció d' Escolas» y unas máximas escolars en vers ab música del mestre Amadeu Vives.

Proyecto d' una Festa Nacionalista

L' Associació de Lectura Catalana, reuni la nit del dissapte en son hostatge del Foment Autonomista Català del districte quart, als representants de las societats autonomistas de Catalunya, pera proposalshi la celebració anyal d' una festa infantil de carácter nacionalista com la que 'l gran Mlstral va organisar ja fa anys a Provensa; festa que l' Associació creu que podría ferse convocant a tots los jovenets de primera Comunió en un lloc apropósit com lo Parc Güell y entre diversions, cantadas y altrás manifestacions artísticas, repartilshi llibres d' historia catalana, simbols del catalanisme, etzètera.

L' Associació de Lectura Catalana proposava que fos per San Jordi, pero 'l senyor Martí y Juliá de l' Unió Catalanista oproposà que fos per la diada de Corpus si s' aproba-va celebrar la festa.

Després de breu discussió s' aprovaren duas proposicions presentadas pels senyors Martí y Juliá de l' Unió Catalanista y pel senyor Aguiló de la Lliga Regionalista y foren: que s' acordés la conveniencia de celebrar lo dia del Corpus de cada any al matí una festa infantil de carácter marcadament nacionalista y que 's no-

menés una comissió que estudiés la forma de ferho, donant compte de sos projectes a una altra reunió de representants de les entitats autonomistes que hi assistirian ja coneixent l' idea las respectivas societats.

La comissió la compondrán; representants de: l' Unió Catalanista, la Lliga Regionalista, Catalunya Federal, Jochs Florals, Orfeo Catalá; Centre Excursionista, Ateneu Obrer del districte segón, Colegi de San Jordi, Centre Escolar Catalanista, Circol de San Lluch y Associació de Lactura Catalana.

Lo sinyó Martí y Juliá pronunciá un elocuent discurs donant las gracias en nom dels reunits a la societat iniciadora de la idea.

Accedint a les peticions dels marins catòlics alemanys, l' Emperador ha disposat que en lo sucesiu cada barco de guerra porti a bordo un capellá catòlic.

El noble procedir del Kaiser protestant contrasta ab el seguit pel govèrn sectari de Fransa, que 's complau en dificultar als catòlics les prácticas de sa religió.

Els enfermers laics d'abdos séxes dels Hospitals de Paris han amenasat ab declararse en vaga si no se'ls apuja 'l sou, se'ls rebaixan las horas de treball y no sé'ls millora 'l menjá. En la instancia en que ho solicitan dihen ab el major cinisme: «La proba de que estem mal retribuïts es que 'ns veyem obligats a demanar cuartos als malalts.»

Aquest sol fet demostra evidentment lo que pot esperarse de l'administració y enfermers laics.

Durant la setmana han tingut que ser vigiladas per los dependents de l'Alcaldia las

obras que per administració vé fent l' Ajuntament en la ans plassa del Angel, porque segons sembla una Societat obrera tractaba de que los seus socios anessen per torn treballant en l' esmentada obra, pretensió a la que no va voler accedir l'Alcalde, lo que per poc costa un serio disgust al Arquitecte Municipal fentli pagá els plats trencats.

Si lo que acabem de di es lo cert y no hi ha res mes per anyadirhi: creyem que el dret que tenen els treballadós per escullir amo, el té l'amo per esculli el treballador, en general, y en el cas present, creyem que los centros obrés de resistencia ó de defensa lo que deuen procurar, es fer que 's compleixi la ley, obligant al Ajuntament que las obras se fassin per subasta publica y ellas milló que ningú podan presentar proposicions mes ventajoses y obtenir una concessió y allavors si, que poden establir turno d'entre'ls asociats en la forma que milló els convingui.

El que 's compleixi la ley depen de sa voluntat se pot di, ja que la majoria del Ajuntament está composta per individuos possats per los mateixos treballadors y a mes perteneixens a la classe obrera molts d'ells.

Por la rahó y la justicia se va a la llibertat, per la violencia, a la tiranía y al despotisme. Abdós camins tan poden seguirlos los de dalt com los de baix.

A l' Exposició de Dresde, la Societat Fotográfica de Berlin va presentar una fotografia que sembla es la mes gran que may hagi estat feta: es una producció verament gigantesca doncs mida 12 metres de llargaria per 1'50 d' ample.

La fotografia, presa desde San Mariano, representa la ciutat tota de Nápoli am la badia, el Vesuvi y l' illa de Capri.

Per revelar l' impresió se feu una gran roda de fusta midant 4 metres; a la part inferior s' enfonzava la roda dintre una cubeta apropiada; essent revelada a la nit a l' aire lliure.

Tortosa. Imp. FOGUET, P. Hospital. 5.

TABLA DE LOS CAPITVLOS DESTE PRIMER LIBRO, DE LA HISTRIA DE LA ANTIGUA CIUDAD DE TORTOSA.

CAPITVLO I. en que dá cuenta desta obra, de su forma y disposición.		
Folio del original.	1	
Folio de esta reimpression.		14
Cap. II. del Rio Hebro, y antiguo nombre de la Ciudad de Tortosa.	9	19
Cap. III. Prosigue la antigüedad del nombre de Tortosa, por Autores antiguos y modernos	16.	24
Cap. IIII. Pruebase como la que hoy es Tortosa era antiguamente la famosa Ciudad de Hibera.	21.	28
Cap. V. Pruebase por las calidades que ha de tener una Ciudad, que Tortosa es la antigua Hibera.	28	32
Cap. VI. Pruebase como Tortosa dejó el nombre de Hibera, y se llamó Dertusa.	34.	36
Cap. VII. de la antigua fundación de Hibera.	40.	40

que todos los pueblos del mundo, ó la mayor parte están sujetos a las imposiciones de sus señores, y a los donativos de su beneplácito, exceptados vosotros que soys francos destas imposiciones: mas vuestra liberalidad es tanta, que podemos dezir que nunca nuestros predecesores tuvieron necesidad que por vosotros no fuesse socorrida. Y para prueba desto, vease lo que hizisteys por el santo Rey don Iayme, en la conquista de Mallorca, pues le diste el quinto de vuestros bienes. Quanto fué el favor y servicio que los Catalanes hizieron al Rey don Pedro nuestro cuarto aguelo, en la batalla de los Franceses, ne contentandose de poner sus personas a peligro de muerte por el: mas pusieron sus bienes en su poder, para que los empeñasse, ó vendiesse, para mantener la guerra. No nos cumple yr muy lejos, sino ver el notable socorro que vosotros hizistes al Rey nuestro Padre en sus necesidades, singularmente en el hecho de la Unión, y en la guerra de Castilla, que en una Corte que tuvo a los Catalanes en Tortosa, le dieron para mantener la guerra de Castilla, 17. cuentos de moneda, bien se puede dezir de vuestra liberalidad *Compleverunt honorem Dominium donis suis.* Cumplieron el honor de su señor con sus dones. Que quien quiere considerar vuestra grande lealtad, con la cual abeys servido a vuestro señor, con vuestro grande valor y trabajo, mostrando vuestro valor y liberalidad. Es claramente provada la primera parte de nuestra división, en la qual abiamos dicho, que la virtud muy famosa es claramente demostrada. *Quia gloriosa dicta sunt.* En la segunda parte que haze desta proposición, despues de aber alegado muchos lugares de Escritura, para declarar la fama, que los Catalanes han ganado por todo el mundo, dividiéndola en quatro partes. Por remate, postre y conclusión de nuestras palabras, os queremos dezir un hecho fuerte, y valeroso, que el Rey nuestro bisaguelo hizo quando embió al Rey nuestro aguelo su hijo en la conquista de Sardeña, el qual teniéndolo nuestra bandera Real en las manos, le dijo estas palabras: Hijo yo os doy la Bandera nuestra antigua, del Principado de Cataluña, la qual tiene un singular Privilegio, el qual no es nada falsificado, ni improvado, antes es puro y limpio, y sin fal-

IL·L·U·S·T·R·A·C·I·O CATALANA

Regala una edició monumental
il·lustrada per Xiró
del poema de Mossen Verdaguier
"L' ATLANTIDA"

Surt cada diumenge—Un any Ptes. 30—Mitx any Ptes. 15'50—Tres mesos Ptes. 8—Mallorca, 287—BARCELONA

LA PRÉSERVATRICE

La més antiga de les companyies franceses contra 'ls accidents Autoritzada per R. O. de 15 de Abril 1901, de conformitat ab la llei de 30 de Jener de 1900, referent als accidents del treball.

DOMICILI SOCIAL
En son hotel, 18, Rue de Londres, PARIS

CAPITAL SOCIAL
CINC MILLONS DE FRANCS

Seguros individuals, colectius, de carros coxes, caballeries y accidents de tercer a primes reduïdes.

Agent general en Tortosa—Tarragona—Reus, y sas respectives comarcas:

GASTÓN DELAMOTTE

Carrer del Parc n.º 2 primer, 1.º

Moreso

GRAN BOTIGA DE CALSAT

DE TOTES CLASSES

Sabates y botines d' ivern

Confecció esmerada pera 'ls que tenen los peus delicats.

Casa fundada l' any 1866.

PREU FIXOS VENTES AL CONTAT.

Plaça de la Seu y Arc del Rumeu

TORTOSA

Joseph M. Cartes Mur

Metje-cirurgia homeopata del Hospital Homeopata de Barcelona.

Pàlssa de la Constitució 7-1.º—(cantonada de la travesia del Angel) TORTOSA.

FILLS DE JOSEPH TEIXDOR

ARTICLES DE

DIBUIX, PINTURA Y FOTOGRAFIA

del carrer del Regomir, 3. Barcelona

han traslladat son establiment al

CARRER FONTANELLA, 10

(PROP LA PLASSA DE CATALUNYA).—BARCELONA

DISPONIBLE

L' Administració de la Veu de la Comarca facilitarà Catecismes de la Doctrin Cristiana compostos per lo P. FR Pere Vi es (traduits de la llengua castellana á la catalana pera major profit de las ánimes del Bisbat de Tortosa l' any 1817 per ordre del Illustringíssim Senyor Bisbe D. Manuel Ros de Medrano) al preu de 2 pessetas lo cent el text y 5 pessetas ab la explicació.

Igualment se facilitarán noticies de tot quant s'ha publicat y vá publicantse en llengua catalana en prticular las obras de quinas se'n ha ocupat la Veu en sas columnas.

sedad, ni mancha alguna, y señalado con el señal de oro, y es este: esto es, que en ningun tiempo en Campo donde nuestra Bandera Real aya estado, jamás no fué vencida, ni desbaratada, y esto por gracia de nuestro Señor, y por la grande fidelidad, y naturaleza de nuestros vassallos: y por esta razón pueden atribuyr á vosotros, lo que dijo Julio Cesar, viniendo de la conquista de Alemania, á sus soldados. Alçad, alçad vuestras Banderas, porque dignos soys de aber la señoría de Roma. Assi lo dize Lucano en el primer libro de las batallas. Bien pues podemos dezir á vosotros: Alçad, alçad vuestras Banderas, porque soys dignos de poseer el Principado de Cataluña. Aqui es verificada la palabra per nos comecçda, en que abemos dicho á vosotros. *Gloriosa dicta sunt.* Esto es, gloriosas cosas son dichas de tí. Acaba lo demás con dezir, que ha mucho tiempo que no ha tenido Cortes, y que si algunas quejas ay del, ó de sus ministros, se digan, que está á toda satisfacción dellas, y lo demás que aquí no nos importa.

Verdaderamente si bien los Catalanes consideraban lo dicho abian de estimar en mucho esta memoria. Gerónimo Zurita en el libro sexto, tomo segundo de sus Anales escribe grandiosas cosas de los Catalanes, en la expedición de los Caballeros Catalanes, y aragoneses, que fueron de Sicilia en socorro del Emperador de Constantinopla con Roger de Brindes y don Berenguer de Entensa sus Generales, y haze desto 12, capítulos. Escribe largamente don Francisco de Moncada, Conde de Oszona en un libro que solo para esto hizo, el valor de los Catalanes, y hechos valerosos por aquellas tierras, y en particular el como ganaron el Ducado de Atenas, el cual goza hoy el Rey nuestro Señor. Es obra digna de su claro ingenio.

Por conclusión de la fidelidad de los Catalanes, y amor que sus Reyes les han tenido diré esto, y no me atreviera, si no fuera que Gerónimo Zurita en sus Anales lo dize, que viniendo el Rey don Pedro el III. á Cataluña de las Cortes que tuvo en Zaragoza, harto melancólico y triste, estando entre Candanos y Fraga, don Bernardo de Cabrera descubrió la villa de Fraga, dijo por alegrar al Rey, que era de

Cataluña, comenzó el Rey á bendezirla, y dezir grandes alabanzas della, y de la lealtad de los Catalanes, maldiziendo la tierra de Aragón: y era esta general afición de los Reyes, porque desde que sucedieron al Conde de Barcelona siempre tuvieron por su naturaleza, y antiquíssima patria á Cataluña, y en todo conformaron con sus leyes y costumbres, y la lengua de que usavan, era la Catalana, y della fué toda la cortesania, que se preciaban en aquellos tiempos.

Muchas y largas historias podria traer aqui del valor, y fortaleza desta fidelíssima nación: mas mi intento no ha sido hazer libro de las grandezas de Cataluña, sino libro de la señalada merced que la Emperatriz de los cielos ha hecho á una Ciudad deste Principado, que es Tortosa: Dichosa mil vezes por tal bien. Doyte como á hijo el parabien de tan precioso don. Estimale, venerale, y tente por una de las mas afortunadas del mundo. Haz gracias á Dios y á su madre por merced tamanía, y confia que haziendo de tu parte lo que debes, te dará aquello que convenga, y á tus Ciudadanos gracia, y después gloria, Amen.